

שבת טיש

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות * פנינים ופרפראות * מדות והליכות *

פנינים

לחת להם את-ארץ כנען (ו, ד) - "לחת" בגימטריה ת"י (410) + ת"כ (420), מנין שנות פתי המקדש. (בעל הטורים)

ונתתי אתה לכם מורשה (ו, ח) - לא כתוב "ורשה", אלא שיצאו ממצרים לא ירשו את הארץ, אלא הורישוה לבנייהם. (רבנו בחיי)

ואהרן אחיה יהיה נביאה (ו, א) - "נביאה" בגימטריה 83, גילו של אהרן אז. (רבנו אפרים)

ויחי לתנין (ו, י) - אדם נעלה עלול להתקלקל בחברת אנשים רעים, אדם רשע עשוי להקפד לצדיק בסביבת צדיקים. המטש ששם המפרש חקוק עליו, כשהשולף לפני פרעה הפך לתנין, וכאשר שב משה והחזיק במטש שב להיות מטה האלקים. (רבי מאיר שפירא)

וישלו את-הצפרדעים על-ארץ מצרים (ח, א) - מלחמה היתה בין כוש ומצרים על הגבולות והצפרדעים הכריעו עד היכן מגיע הגבול האמיתי של מצרים, אך החרטמים רצו להרחיב את גבול מצרים, ולכן כתוב "על ארץ מצרים" - בלבד ולא יותר. (חז"ל)

את-הערב (ח, יז) רש"י מפרש: "כל-מיני חיות". רבי שמשון משאנץ מפרש בכלאים (ח, ה), כי יש חיה ושמה 'ידעוני' הקשורה במין חבל על הארץ. אם כן קשה, איך אפשר להביא את ה'ידעוני', והרי הוא קשור לארץ? אלא זה מה שמסוים הפסוק ואומר: "וגם האדמה אשר הם עליה", 'ידעוני' זה הגיע למצרים יחד עם האדמה אליה הוא קשור. (רבי העשיל מקראקא)

בפרשת וארא יש שבע מכות, והן מרמזות בשתי האותיות הראשונות של וארא, ו-א גימטריה שבע. ובפרשת בא יש שלש מכות ומרמזות באותיות בא גימטריה שלש.

השבת אנו מברכים את החדש, חדש שבט. שבט - ראשי תבות: שמרם ברכם טהרם. ועוד ראשי תבות: שנתבשר בשורות טובות.

ספורים בפרשה

וגם אני שמעתי את-נאקת בני ישראל (ו, ה)

אחד מגדולי הסוחרים בא פעם אל החתים סופר וספר לפניו על הקשיים שהתעוררו לו בעסקיו והוא זקוק לעצה וברכה. הוכיחו החתים סופר על כך שהוא מתעלם מאחיו שהוא עני מרוד ומטפל במשפחה ברוכה, והוא אינו תומך בו כלל. הצטדק הסוחר ואמר: "הרי ספרתי זה עתה לרב, עד כמה ירדו הכנסותי בתקופה האחרונה, ואיך אסייע לאחי? השיב לו החתים סופר: "בשעה שבני ישראל עבדו עבודת פרו במצרים, כתוב וגם אני שמעתי את-נאקת בני ישראל, מה באה המלה 'גם' לרבות? שאפלו באשר בני ישראל נאנקו תחת העל הקשה של פרעה, שמע כל אחד מהם את אנחתו של חברו וכאב את כאבו. בשכר זאת, שגלו רגש של אהבה זה לזה, שמע הקדוש ברוך הוא את זעקתם והוציא אותם מעבדות לחרות".

בימי מלחמת העולם הראשונה, התאבל ה"חפץ חיים" על צערו של עם ישראל ויסוריו והיה חדור כאב ורחמים. באחד הלילות מצאוהו ישן על ספסל וידיו תחת מראשו. התפלל אשתו: "מדוע אינך ישן במטתך?" השיב לה ה"חפץ חיים": "אחינו בני ישראל נודדים בדרכים ונאנקים מקור ומצער, כיצד אוכל לשכב במטתי החמה לעת כזאת!?"

בשנת תרנ"ה פרצה שרפה בעיר בריסק. תקופה ארכה לאחר השרפה, לא נח רבי חיים מבריסק ולא שקט, אלא פעל רבות לשקם את המשפחות שביתם היה למאכלת אש. בכל התקופה, לא ישן בביתו אלא הלך למסדרון של בית הפנסת בעיר, ושם לן על הרצפה. כל הפצרותיהם של בני ביתו שישכב על מטתו - לא הועילו. "איני יכול לשכב על המטה", אמר להם, "בשעה שיש יהודים רבים שאין להם קורת גג לראשם".

ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתים (ו, יב)

רבי יעקב קופל ריך מבודפשט, התפרסם בדרשותיו המפלאות ורבים נהרו להאזין לנאומו הנלהבים. פעם ראהו בנו כיצד הוא מתכונן לדרשה, חוזר ומשנן את הברכים ומהרהר בהם שעה ארפה. התפלא הבן ושאל את אביו: "אבא, הרי אתה דרשן ותיק, וכי אתה צריך לערוך הכנות בה מרבות לפני דרשתך?" השיב רבי קופל לבנו: "כל ההכנות שאני עושה, אינן בשביל מה לומר לפני הבריות, אלא בפני מה לא לומר לפנייהם. וכך אמר משה לפני הקב"ה 'ואני ערל שפתים', ומתרגם אנקלוס 'ואנא יקיר ממלל', אני מוקיר את הדברים ושוקל כל מלה בפלס. וכן אמר פעם דרשן מנסה: יש אנשים שמתכוננים אל הגאונים חמש דקות ואחר כך נואמים חמש שעות, ואני מתכונן חמש שעות ונואם חמש דקות בלבד..."

אלה ראשי בית-אבתם (ו, ד)

כשהיה המגיד ממזרישט ילד בן חמש, פרצה שרפה בבית אביו והבית כלו היה למאכלת אש. הצטערה אמו צער רב וספרה לו: "לא על הבית אני מצטערת, אלא על שנסרף כתב יחוס שהיה למשפחתנו עד רבי יוחנן הסנדלר". "אם כך", השיב הילד, "יתחיל היחוס ממני..."

היה היה

ההלוואה שהחזרה בגלגול

בזמן המגיד מזריטש חי סוחר יהודי שקנה דבש בכפרים ומכר את הדבש בשוקים שבוערים הגדולות. יום אחד, כשנסע האיש בעגלתו העמוסה בחביות דבש, התחיל לרדת גשם שוטף והעגלה הכבדה שקעה בכך. כששי רב הצליח להתקדם בדרך, עד שהגיע לכפר קטן. באותו כפר התגורר יהודי זקן שמפעם לפעם היה מוכר לו דבש. הוא פנה אל ביתו של אותו יהודי זקן שקבל אותו בסבר פנים יפות, הזקן הבין לו תהום ודאג לו לארוחה חמה. הוא גם הזמין אותו להשאיר ללון אצלו.

למחרת, כאשר רצה סוחר הדבש להמשיך בדרך, עדין ירדו גשמים ללא הרף והוא הבין שלא ניתן להמשיך. ביון שהדרכים מלאות בץ ובקש את עצתו של בעל הבית מה עליו לעשות, האם בכל זאת לנסוע, או שמא להשאיר. ענה הזקן: "הרי קעת עונת הגשמים והספויים להגיע למחוז הפצצה ללא תקלות הם אפסיים, והרי עגלתך כבדה מהמשא, אם רצונה בכך - אני מוכן לשמור על חביות הדבש שלך, וכאשר יפסקו הגשמים והחורף יגיע, תבוא לכאן עם עגלת חרף ותוכל לקחת את הדבש".

הסכים הסוחר להצעת היהודי הזקן ופרק את הדבש מהעגלה. בעל הבית הראה לו מקום במרתף והוא הניח שם את החביות. לאחר מכן נפרד לשלום מבעל הבית והמשיך בדרך. העגלה היתה פעת קלה ולא שקעה בכך והוא הגיע בשלום לביתו.

כאשר הגיעה עונת החורף והכל היה מכוסה בשלג לבן, שב הסוחר עם מזחלת וסוס אל אותו כפר בו אכסן את סוחרו. כאשר התקרב לביתו של היהודי הזקן, ראה המלה רבה. עגלות רבות עמדו בחצר ואנשים נכנסו ויצאו. כאשר נכנס הבין מה ארע, אותו יהודי זקן נפטר כמה ימים לפני כן וכעת באים אנשים לנחם את משפחתו.

כאב לסוחר על היהודי הטוב שנפטר וגם הוא הביע את תנחומיו הפנים. לבסוף פנה אל האלמנה ואמר: "אני מצטער מאד על מה שקרה ואני משתתף בצערך, פעת עלי לנסע אל ביתי. אבקש לקבל את חביות הדבש שלי, אשר בעלך המנוח הסכים לשמור במרתפו".

ענתה האלמנה: "גם בעלי היה מוכר דבש וכיצד אדע שהחביות שלך? יש לך פתק או הוכחה אחרת שהדבש שלך?"

"לא, אין לי", השיב הסוחר, "לא עלה בדעתי שיקרה דבר כזה".

"אם כך" אמרה האלמנה, "נצטרף לשאל את הרב מה לעשות". פסק דינו של הרב היה ברור על פי דין תורה: הדבש ישאר אצל האלמנה, ורק אם יוכל הסוחר להוכיח שהדבש שלו הוא יקבל את הדבש.

נסע הסוחר מן המקום בפתי נפש. כאב לו על פטירת ידידו ועוד יותר כאב לו על הפסדו. את כל פספו השקיע בדבש ומה יעשה פעת?

בדרך עבר הסוחר בעירה מזריטש והחליט לשאל את דעתו של המגיד הגדול, ממלא מקומו של הבעל שם טוב, בענין. הסוחר שפך את לבו לפני המגיד ולבסוף שאל: "הרי התורה היא תורת אמת וכיצד נפסק דין על פי התורה, כאשר אני יודע שאין זה צודק, הרי הדבש היה שלך לך?"

לאחר כמה רגעים של שתיקה ענה המגיד: "התורה תורת אמת והדין דין אמת. הדבש שלך לאלמנה ולמשפחתה ולא לך". כאשר ראה את פליאתו של הסוחר הוסיף ואמר: בגלגול הקודם היית חביב כסף לאותו יהודי זקן ולא שלמתי. פעת דאגו מן השמים שהכסף יגיע למשפחתו".

הבין הסוחר ששופט כל הארץ בודאי יעשה משפט אמת, קבל את הדבר וחזר לביתו בלב שקט.

◆ סיפורים

מאזרות

הגאון רבי יהושע ליב דיסקין ז"ע
ליום ההולאה כ"ט בטבת תרנ"ח

רבה הנערץ של בריסק דליטא. בשנת תרל"ז עלה ארצה ודר בה כעשרים שנה, כשהוא משמש כאחד מרבני ירושלים לצד רבי שמואל סלנט. בשנת תרל"ז הלשין עליו יהודי מומר, לפני השלטונות הרוסיים. מיד הובל הרב לבית האסורים בהורודן, שם הושם באוקים בחברת פושעים פליליים. יהדות הגולה הזועזעה והחלה פעילות רבה לשחרורו. התקשרו עם עורך דין יהודי מפרס, שאינו שומר מצוות, אשר קבל עליו את הסניגוריה במהלך המשפט. יומים לפני מועד המשפט, נכנס עורך הדין אל חדר המאסר של הרב לשם התייעצות על אפן עריכת ההגנה וסדור השענות. לתדהמתו, הפנה הרב את פניו לקיר וסגר את שתי עיניו. "מה זה ועל מה זה?" שאל את הרב, והרב ענה לו: "אסור להסתכל בפני רשע". עורך הדין נדהם והתפעל מעו רוחו של הרב גם בשעה קשה זו. לאחר שהתאושש, נסה להשפיע על הרב שיצהיר הצהרה מקימת במשפט, שתוכל להקל מעט על טענות הסניגוריה. אולם הרב סרב לטעון טענה שקרית. פעת המשפט, נאם הפרקליט נאום סניגוריה ממשוה, וצין את האמת של הרב, עד שסרב אפילו להביט בפניו. ציון עקבה זו, עוררה הפתעה אצל השופטים ובחסדי ה' יצא הרב זכאי במשפט ועלה לארץ הקודש.

יוסיף דעת

רבים תמהים מדוע נחשבת מכת צפרדע למכה קשה, הרי הצפרדעים המזכרים אינם מסוכנים, אלא מהווים מטרד בלבד? מסיבה זו מפרש האברבנאל, שהצפרדע הוא התנין המצוי בנילוס, שהוא בעל חי מסוכן ומכונה גם "קרקודיל" או "תמסח", וכך גם מתרגם רבי סעדיה גאון את ה"צפרדע" שבתהלים: "תמאסיה" הוא הקרקודיל. ביאור זה מתאים עם המדרש, שהצפרדע עלתה דרך רצפת השיש ונטלה את בית הסתרים של המצרים, ואילו הצפרדעים המזכרים היום נטולי שיניים ואינם תוקפניים. אולם ה"אבן עזרא" כותב: "והמפרשים נחלקו במלת צפרדעים, ורבים אמרו שהוא מין דג נמצא במצרים יקרא בלשון ערב אלתמסח, ויוצא מן הנהר וחוטף בני אדם. ואחרים אמרו, כי הם הנמצאים ברובי הנהרות שמשמיעים קול, והוא הנכון בעיני, והוא הידוע". רבי עובדיה ברטנורא, מתאר באיגרת ששלח לבני משפחתו באיטליה את תלאתיו בדרך ובין השאר כותב כך: "ועל הנילוס ראיתי הצפרדע הנקרא אלתמסח בערבי, והיה גדול יותר מדוב ובעורו כעין אבעבועות, ואמרו לי אנשי הספינה כי נמצאים גדולים ממנו כפלים, והוא מן הצפרדעים שנשארו מימי משה".

שטר החוב שנגעלם

בעיר אינגטוןקא הסמוכה להורונסטופל, גר עשיר אחד בשם נחמיה. מפוז היה את כספו לכל דבר מצוה וביתו היה פתוח לכל פונה. הגיעו ימים קשים והוא ירד מנכסיו, עד שנעשה בעל חוב גדול ולא היה ביכולתו להחזיר את חובותיו שהשתרגו על צוארו.

"שמע לעצתי", פנה אליו אחד מידידיו, "יש לי עצה נפלאה בעבורך, כדי להפטר מכל חובותיך". נחמיה הטח את אגנו וידידו החל לשטח את תכניתו: "לפני כמה שבועות, עברתי ביער הסמוך וגליתיו שם גופה של נכרי מתושבי האזור. משמתי בבגדיו ומצאתי שם את הפספורט שלו. עצתי לך אפוא, להכין שטר מזוה על שם מושל האזור, בו מבקש הוא מהבנק המרכזי להלוות לנכרי זה סכום נכבד, וכאשר יבוא הבנק לתבע את החוב, יגלו שהנכרי מת מזמן ולא יהיה להם ממי לגבות את הכסף."

נחמיה סרב לעצה, מפני חששו שמא יתגלה הדבר, אך לבסוף לא שלט ביצרו והתפתה לעצת ידידו. הוא הכין את השטר המדבר, נכנס אל הבנק המרכזי והגיש בקשה להלוואה בסך שלשת אלפים רבל. בשעה שהתבקש להוציא את הפספורט על שם הלווה, הוציא בטעות את התעודה האישית שלו, ולמרות אי רצונו נכתב שטר החוב על שמו הפרטי.

ביציאתו, פגשו ידידו הנושה, וכאשר שמע פי ההלוואה נתנה לו על שמו הפרטי, נד בראשו כמשתתף בצערו. הוא גבה ממנו את סכום הלוואתו, מאה רבל, ויעץ לו להחזיר בהקדם את החוב לבנק, בטרם יתם כספו. נחמיה הסכים עמו ואף תכנן לעשות כן, אלא שבבעלי החוב הטרידו את מנוחתו והוא נאלץ לשלם את חובותיו, עד שבסופו של דבר נותרו בכיסו שבע מאות רבלים בלבד.

בצר לו, נסע נחמיה אל רבו הצדיק רבי מרדכי דב מהורונסטופל, חתנו של הדברי חיים מצני, וספר לו את כל השתלשלות הספור. הרבי הקפיד עליו על כך שבקש לפעל שלא בדרך ישראל, ונטל ממנו את שארית הסכום שנותר בכיסו, כדי שלא יבזבז גם שארית זו. לאחר מכן בקש הרבי מר' ליב, אחד מחשובי החסידים, לנסע לעיר קניב, שם התגוררו חסידים עשירים, כדי להתריעם להצלת נחמיה מחובו הגדול. נסע ר' ליב לקניב, אך חזר בידים ריקות. מעשה שטן הצליח ולא עלה בידו לאסוף מאומה.

נקפו ימים ושבועות ומועד הפרעון מתקרב בצעדי ענק. נכנס נחמיה אל הרבי וכשהוא ממרר בכי, הזכיר לרבי על החוב המעיק והספנה הנפוכה בדבר. סגר הרבי את דלת חדרו, הסתובב אנה ואנה במשך כל הלילה, ונחמיה ישב כל אותו שעות ואמר תהלים בדמעות שלישי. כשעלה השחר, פתח הרבי את הדלת, קרא לנחמיה ואמר: "לך אל הבנק, ובקש מהפקידים שיחזירו לך את שטר החוב". חשב נחמיה בלבו, שהרבי השיג את הסכום הגדול של שלשת אלפים רבל, והמתין שהרבי ימסר לו את הכסף, אך הרבי לא נתן לו מאומה. לא הבין נחמיה מה עליו לעשות, עד שגנבאו של הרבי האיץ בו ללכת בידים ריקות אל הבנק, וחי' יהיה בעזרו.

נכנס נחמיה בפחד אל הבנק, נגש אל אחד הפקידים ואמר: "מבקש אני לקבל את שטר חובי". חשב הפקיד שהיהודי רוצה לשלם את חובו, כדי לקבל את השטר, ונכנס אל הארכיון על מנת לחפש את השטר. חפש שעה ארוכה, וחזר בידים ריקות: "איני מוצא את השטר!" החלו כל עובדי הבנק לחפש את השטר, אך הוא נעלם כאלו בלעתו האדמה. בקש נחמיה אשור על כך שהוא רצה לשלם את חובו והשטר לא נמצא, ובכך פטור הוא מתשלום החוב. קבל נחמיה את האשור וחזר לביתו בשמחה. (שיח זקנים) ♦

פניני "אור החיים"

מדברי האור החיים הקדוש על הפרשה מקצר רוח - אולי כי לצד שלא היו בני תורה לא שמעו, ולזה יקרא קצר רוח כי התורה מרחבת לבו של אדם.

ומעבדה קשה - טעם אומרו ומעבדה זה יגיד כי מלבד צער העבודה עוד היה להם קצר רוח, והטעם בראותם כמה פגה עליהם המלאכה קצרה נפשם מלבד פרט צער העבודה, וגם מדרך האיש אשר תקצר נפשו לא יוכל עבוד, כי יחלש למכאובו ודעים הם השנים, אשר על כן אמר ומעבדה כי קצרה רוחם וגם פגדה עבודתם.

עוד למה שנתפשו ישראל בשורת הגאולה נרתב לבכם ותחי נפשם ורוחם, וכשחזרו לשעבוד הגם שלא היו משתעבדים אלא שעור הרגיל ולמטה ממנו, אף על פי כן תקצר רוח, והמשכיל בטבעיות הרקבת האנושי ישכיל על דבר. ומודיע עוד הכתוב שגם הכבדו עלם עליהם יותר מהרגיל, והוא אומרו ומעבדה.

אלה ראשי וגו' - טעם שהעלה מספר בני ישראל עד משה, לפי מה שפרשתי בסמוך שהמליכם על ישראל יחס אותם הכתוב לומר כי אין מעמדיו על ישראל אלא המיחס עד יעקב, ולזה לא יחס אותם הכתוב קדם אלא את מאמר משה הן בני ישראל והתשובת ה' אליו ויצום שהמליך אותם וכוון.

דברי הימים

כ"ח בטבת, הוא יום שמחה עקב ניצחון הפרושים על הצדוקים, בימי שמעון בן שטח, כמובא במגילת תענית.

בכ"ט (או בט') בטבת ד'תתכ"ד, נהרג רבי יהוסף בן רבי שמואל הנגיד, במהלך טבח דמים שנעשה ביהודי גרנדה שבאנדלוסיה (בספרד).

ב' בשבט ב'תפ"ח, התחיל משה רבנו לומר לעם ישראל את דבריו לפני מותו, מתחילת ספר דברים.

ב' בשבט רמ"א, התחילה האינקוויזיציה הספרדית בפעולותיה נגד עם ישראל שבספרד ורבים עלו על המוקד על קידוש השם.

ב' בשבט תרמ"ב, הוקמה באוקראינה תנועת ביל"ו, כתוצאה מהפוגרומים ברוסיה, וקראה לעלות ארצה. שם התנועה נוצר מהפסוק: "בית יעקב לכו ונלכה", והיו שהמליצו עליה שלא לחינם השמיטו את סוף הפסוק: "באור ה'..."

ב' בשבט תשנ"א, פרצה מלחמת המפרץ הראשונה, בה התקיפו בעלות הברית את עיראק, זו שלחה אל ארצנו הקדושה 39 טילים, שלא גבו נפשות כמעט, בדרך נס שמימי מופלא.

ב' בשבט, מת ינאי המלך ואשתו הצדיקה שלומציון, שחררה שבעים מחכמי ישראל שינאי רצה להוציאם להורג. שני בניו רצו את המלוכה ופרצה ביניהם מלחמת אחים.

משיבת שנה

מטעים

"וישלח פרתה ויקרא למשה ולאהרן ויאמר אלהם חטאתי הפעם ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים" (ט.ו. כז)

טעמי המקרא קדומים מאד ויש המיחסים אותם כהלכה למשה מסיני. פרושי התורה נתנים בהתאם לפסוק הטעמים, כפי דברי רבנו אברהם אבן עזרא: "כל פרוש שאינו על דרך הטעמים לא תאבה לו ולא תשמע לו". דגמה לך אצל אליעזר עבד אברהם שם כתוב: "ויאמר, עבד אברהם אנכי", ואלו לא מפסיקים קראי, משמעות המשפט תהיה: "ויאמר עבד, אברהם אנכי", והוא הפך הפשט.

אולם, על פי הדרש היו המפרשים סוטים לעתים מפסוק הטעמים בפסוק ודורשים במין המר פרושים שונים, גם אם לא עלו בקנה אחד עם טעמי המקרא.

דגמה לך בפסוק זה: על פי הפשט, מקבל פרתה על עצמו את הדין, בכך ש"ה' הצדיק", ואלו "הוא ועמו הרשעים", אולם דרשנים היו מראים את עקשנותו של פרתה, שאפלו פאן המשיח ברשעותו, וכך היו מטעימים את דברי פרתה: "ה' הצדיק ואני, ועמי הרשעים", כך הגליח פרתה להצדיק את עצמו יחד עם ה', והטיל את כל האשם על עמו...

מדגש

"כי בפעם הזאת אני שלח אתי כלי-מגפתי אל-לך" (שמות ט. יד) - ומפרש רש"י: "למדנו מכאן, שמפת בכורות שקולה כנגד כל המכות". כל המפרשים מתחבטים ומתייגעים להבין, מדוע מבידו כאן רש"י את מפת בכורות, בעוד שהפסוק מדבר אודות מפת ברד?

מפרשים רבים מתקנים: "מפת ברד" ומסבירים שהיה כאן ראשי תבות: "שמ"ב" ובמקום לפרשו "שמפת ברד" הדפיסו "שמפת בכורות". ה"מנהגה בלילה" מציא בכתב יד ישן: "שמפת בצרת" ומלה זו השתבשה ל'בכורות'. ועל פי רבנו תם צריה לומר: "מפת בכורות" (- בכורים), שרק התבואה שבכרה הפתה, ולא המאחרות כגון השעורה.

ממלכה

עם הארץ אחד נתן לכריכה את ההגדה של פסח ואת הסליחות שנתפרקו ובלו. טעה הבורך ושרבב דפים אחרים מהסליחות לתוך ההגדה של פסח.

כשהגיע האיש למינו המכות בליל הסדר קרא: "דום, צפרדע, בנים, ערב, אשמו, בנדינו, זולנו וככו". שאל תפן: "אבא, חרי בשנה שעברה לא היו כל כך הרבה מכות!?"

ענה האב: "שכחת, בני, שהשנה היא שנה מעברת וגם המכות הכפלו..."

ה"חפץ חיים" ישב פעם במסבת מקרביו והתאונן על יהודי הדור שהם קטני אמונה. אמר רבי נפתלי צבי טרופ ששמש פמגיד שעור ביישיבת רדין: "מה הפלא? כשהיהודים היו במצרים ועוד זכרו את אבותיהם הקדושים וידעו שהגלות לא הארץ יותר מארבע מאות שנה, מכל מקום קשי השעבוד סתם את לבותיהם של ישראל ונשתקעו ב"ט שיערי טמאה, אנו שרחוקים מהאבות ולגלותנו איננו רואים קץ וסוף, מה הפלא שהאמונה שלנו חלשה?! נד ה"חפץ חיים" בראשו: "יפה דרשת, אתה מליץ ישר טוב לישראל, דבריד יעלו לפני פסא הכבוד".

ספרו ברדין שפעבר זמן מעט נפטר רבי נפתלי, ויודעי חן אמרו שזה קרה בגלל פליטת פיו של אותו צדיק שיהיה מליץ ישר טוב לפני פסא הכבוד.

ביום חתנתו של רבי חיים מברסק, הראו לאביו רבי יאשע בר על עשירי אחד שלא נתן נדבה כל ימי חייו. היה אז חרף ואספו מעות בשביל עצים לעניים. אמר רבי יאשע בר: "אני אוציא ממנו מעות". אחר הסעודה נגש רבי יאשע בר לעשיר, והתחיל לשוחח עמו. הוא שאלו על קרוביו ולמה אינו תומך בהם, והעשיר הצטדק למה אין הוא נותן להם.

שאלו ר' יאשע בר: "אולי תאמר לי, מה כל הרעש סביב חרמתי מצרים שהיה פתם להראות נפלאות, גם אני יכול להראות אותות פאלה. למשל, אם יעמידו באמצע השלחן פלי חרם ומשימין בו שליש מים שליש אפר שליש שמן, אחר כך מניחים ארבעה שטרי כסף בארבע זוויות השלחן, וברגע שאמר תבה אחת - כל ארבעת שטרי הכסף ימצאו בתוך הפלי". אמר העשיר: "איני מאמין!" אמר לו רבי יאשע בר: "הנני נותן מאה זהובים על דבר זה, אם לא אראה זאת תכף פאן. אבל אם אני מראה עכשו, תתן אתה מאה זהובים".

העשיר התבייש לפני כלם שלא לעמד בנסיון כזה, הסכים והוציא ארבעה שטרות של עשירים וחמשה זהובים כל אחד, והניחם על ארבע זוויות השלחן. הביאו כלי חרם עם כל המינים הנזכרים לעיל והניחו על השלחן, וכל הנאספים עמדו לראות את החדוש. אז אמר רבי יאשע בר תבה אחת: "חיימקע!" מיד לקח רבי חיים החרון את ארבעת השטרות והניחם בתוך פלי החרם. מיד לקח רבי יאשע בר את השטרות, נער אותם מהמים ומסרם לנבאי צדקה. השכחו עיני העשיר ושאל בתדהמה: "מה זה? אני דמיתי שיהיו פאן נפלאות?! אמר לו רבי יאשע בר: "הננס הכי גדול שעשיתי פאן, הוא להוציא ממך מאה זהובים..."

ר' יעקב הלוי מפרושי היה אחד מבעלי התוספות והיה שואל שאלות מן השמים ומקבל עליהן תשובות קצרות, וחלק מהן נפס בספרו "שאלות ותשובות מן השמים".

פעם אחת שאל ובקש להודיעו מתי יהיה זמן הגאולה, וקבל תשובה קצרה בלשון הכתוב בפרשתנו: "מישאל ואלצפן וסתרי", כלומר: מי שואל לדברים צפונים ונסתרים!?

רבי אברהם ברויך מטרגו פול נדמן פעם לאכסנייה אחת עם חבורת משפילים. כשעמד להתפלל מנחה, ישבו בקרבתו והתלווצצו בקול רם. נאלץ רבי אברהם להגביה את קולו. פשטים, שאלוהו: "מפני מה צעקת בתפלתך?" אמר להם: "צאו וראו, בכל מכות מצרים כתוב: 'ויצא משה מעם פרתה ויעתר אליה', ולמה רק במפת צפרדע כתוב: 'ויצעק משה אליה', כי בשהצפרדעים מקרקרות צריד לצעק כדי להשימע לאזניים..."

נכנס אדם לביתו של רבי חיים מברסק ושאלה בפיו: "שמעתי שאבי נפל למשכב ומרגיש אני חובה בעצמי לנסע לבקריו כדי לקיים מצות פבוד אב, אך מפיון שההלכה קובעת שהוצאות פבוד אב משל האב ולא משל הבן, אולי פטור אני מלנסע, מפני שהנטיעה תעלה לי דמים יקרים?"

"הנה צודק", השיב לו רבי חיים, "אבן פטור אתה מלנסע, לך רגלי!"

"מחשבת שעה, טובה ממעשה שבועים שנה"

(מאזני צדק" לאבו חמאד אל עזאלי, ונעתק ללשון עברי על ידי רבי אברהם בר חסדאי)